

# Ինչպես են ոչնչանում Հայաստանի պատմամշակութային կոթողները, որոնք գրոսաշրջային հիմնական ուղղություններում ընդգրկված չեն

Պետական համապատասխան մարմինների գործուն քայլերի բացակայությունը

## Ձեկույցը ներկայացված է կոնկրետ օրինակի հիման վրա

Դեռևս 2022թ. հոկտեմբերի 23-ին <<Համագործակցային կրթական ծրագրեր>> հասարակական կազմակերպության թիմով այցելեցինք ՀՀ Ծիրակի մարզի Անի համայնքի բնակավայրեր, որտեղ, ցավոք, ականատես եղանք մի շարք պատմամշակութային կոթողների անմխիթար վիճակին, խոսքը մասնավորապես՝ Անիպեմզայի մոտ գտնվող 4-5-րդ դարերում հիմնված Երեբունյքի տաճարի, հարակից կոթողների և Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի մասին է:

Այցից մի քանի շաբաթ անց, իմանալու համար թե ինչ հետազոտական աշխատանքներ են իրականացվել վերոնշյալ կոթողների վերաբերյալ, ինչ ծրագրեր, նախագծեր կան այդ կոթողների վերականգնման, բարեկարգման համար և մենք՝ որպես հասարակական կազմակերպություն ինչպես կարող ենք աջակցել ինդրին լուծում տալու համար, զանգահարեցինք «Պատմամշակութային

Ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ՝ ինդրելու հանդիպում ՊՈԱԿ-ի տնօրենի կամ որևէ աշխատակցի հետ, ով կոմպետենտ է նման հարցերում:

Վերոնշյալ ՊՈԱԿ-ից նշեցին, որ անհրաժեշտ է գրավոր դիմում ներկայացնել տնօրենի հետ հանդիպման համար, ուստի 2022թ. նոյեմբերի 18-ին դիմում գրեցինք «Պատմամշակութային Ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրենի Խաչիկ Հարությունյանին, ինդրելով հանդիպում նշանակել՝ քննարկելու Անի համայնքի մի շարք պատմամշակութային կոթողների վերականգնման վերաբերյալ հարցերը և քանի որ վերոնշյալ ՊՈԱԿ-ից հեռախոսազրույցի ընթացքում օր և ժամ չէին մատնանշել, մենք նշեցինք համապատասխան օր և ժամ:

«Պատմամշակութային Ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրենի Խաչիկ Հարությունյանին  
«Համագործակցային կրթական ծրագրեր»  
հասարակական կազմակերպության տնօրենի  
Լուիզա Թովչյանից

Դիմում

Պարզելի պարուն հարությունյան կինը թեև հանդիպում նշանակել է թեև անհրաժեշտ մի շարք պատմամշակութային կոթողների վերականգնման վերաբերյալ հարցերը: Պատմամշակութային կազմակերպության տնօրենի հետ զանգահարելու օրը, ժամը 16:30-ին:

Պարզանքով  
«Համագործակցային կրթական ծրագրեր»  
հասարակական կազմակերպության տնօրենի  
Լուիզա Թովչյան

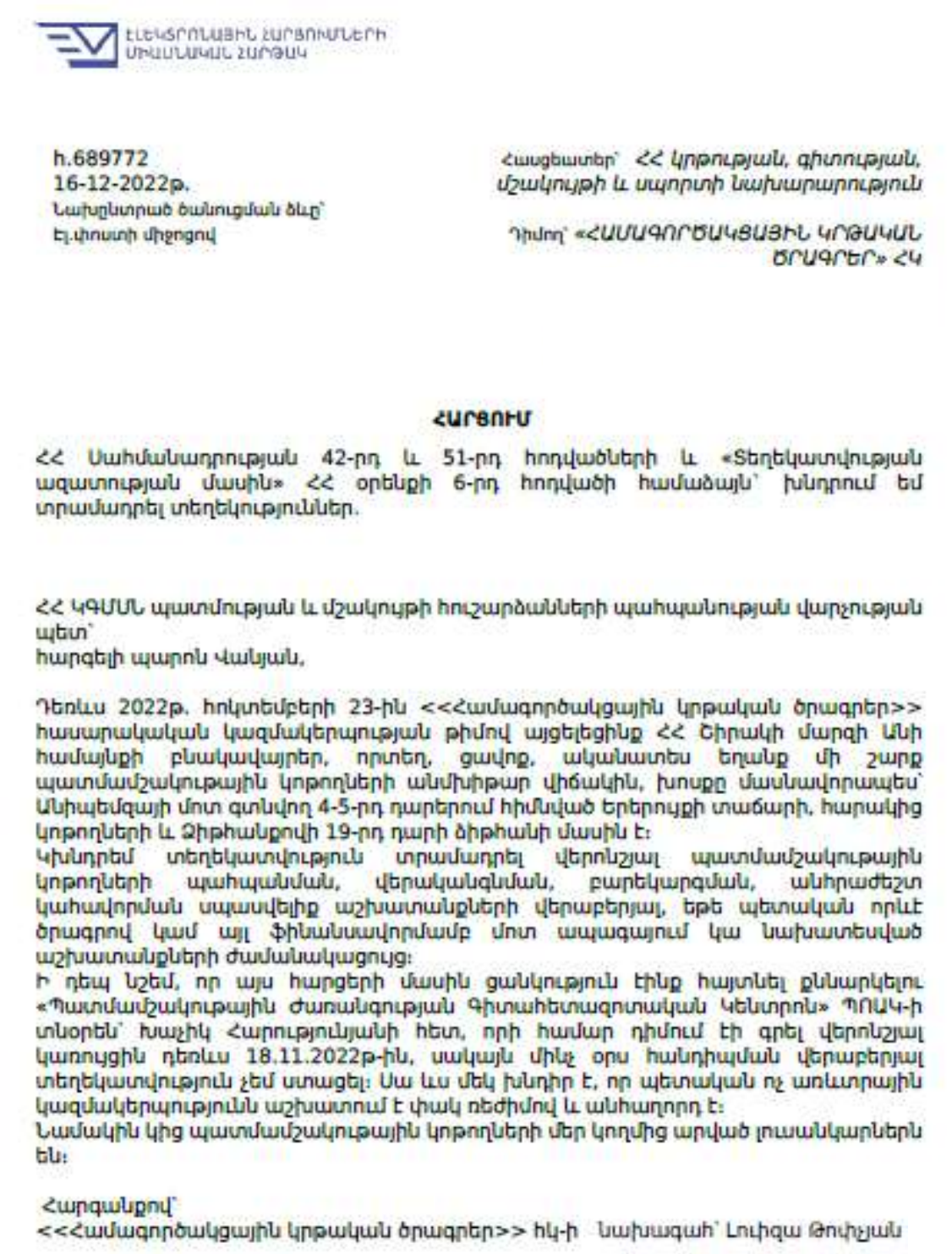
18.11.2022 թ.



ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցը նշեց, որ իրենց տնօրենին մեր նշած օրը հարմար չէ, իսկ մեր հարցումը, թե հնարավո՞ր է մեր նշած օրը հանդիպում կազմակերպել ՊՈԱԿ-ի այլ աշխատակցի հետ, ով պատմամշակութային կոթողների վերականգնման

աշխատանքները կազմակերպելու մասնագետ է, այդպես էլ մնաց անպատասխան: Այդ ՊՈԱԿ-ի կողմից որևէ արձագանք հետագայում հանդիպման վերաբերյալ այդպես էլ չստացանք:

2022թ. դեկտեմբերի 16-ին հարցում ուղարկեցինք ՀՀ ԿԳՄՍՍ նախարարության պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության վարչության պետ՝ Հարություն Վանյանին՝ խնդրելով տեղեկատվություն տրամադրել վերոնշյալ պատմամշակութային կոթողների պահպանման, վերականգնման, բարեկարգման, անհրաժեշտ կահավորման սպասվելիք աշխատանքների վերաբերյալ, եթե պետական որևէ ծրագրով կամ այլ ֆինանսավորմամբ մոտ ապագայում կա նախատեսված աշխատանքների ժամանակացույց:





Հարցմանը պատասխանեց ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ալֆրեդ Քոչարյանը՝ նշելով, որ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության 2025 թվականին վերաբերող գործողությունների ծրագրի համաձայն Երերույքի տաճարը նախատեսվում է դարձնել արգելոց-թանգարան:

Մինևույն ժամանակ հայտնեց, որ 2020-21 թթ. ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության կողմից պատվիրվել է Երերույքի տաճարի ուսումնասիրության և մասնակի ամրակայման նախագիծ և ֆինանսական միջոցների առկայության դեպքում միջնաժամկետ ծախսային ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է Երերույքի տաճարի և փոքր դամբարանի թաղերի ամրակայում, Անիպեմզայի մշակույթի տան վերականգնում և թանգարանի ստեղծում:

Ինչպես նաև «Հայկական ժառանգությունն զարգացման հիմնադրամ»-ի հետ համագործակցությամբ իրականացվել է «Պատմական հուշարձանների տարածքում ցուցանշանային վահանակների արդիականացում. Երերույքի հնավայրը» նախագիծը և նախատեսվում է տեղադրել թվով 13 տարածքը բացահայտող տեղեկատվական ցուցանակներ:

ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ալֆրեդ Քոչարյանի պատասխանում տեղեկատվությունն չկար ձիթհանքով գյուղի 19-րդ դարի ձիթհանի վերաբերյալ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ  
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ,  
ՄՇԱԿՈՒՅԹԻԵՎՊՈՐՏԻ  
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ  
ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ



РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ  
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ,  
НАУКИ, КУЛЬТУРЫ И СПОРТА  
ЗАМЕСТИТЕЛЬ МИНИСТРА  
REPUBLIC OF ARMENIA  
MINISTRY OF EDUCATION,  
SCIENCE, CULTURE AND SPORT  
DEPUTY MINISTER

0010, Երևան, Վ. Սարգսյան 3, Կառավարական կենտրոն 2, Հեռ./Տեղ./Տեղ. 0105999600, ֆաքս/ֆաքս/ֆաքս (374 10) 52 73 43,  
0010, Ереван, В. Саргсян 3, Дом правительства 2, 0010, V. Sargsyan 3, Government House 2, Yerevan,  
secretariat@escs.am, www.escs.am

№\_\_\_\_\_ 2022թ.  
«ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ԿՐԹԱԿԱՆ  
ՇՐՈՒՄՆԵՐ» ՀԿ-ի նախագահ  
Լուիզա Թոփչյանին

Մինևույն ժամանակ հայտնում ենք նաև, որ 2020-21 թթ. ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության կողմից պատվիրվել է Երերույքի տաճարի ուսումնասիրության և մասնակի ամրակայման նախագիծ և ֆինանսական միջոցների առկայության դեպքում միջնաժամկետ ծախսային ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է Երերույքի տաճարի և փոքր դամբարանի թաղերի ամրակայման, Անիպեմզայի մշակույթի տան վերականգնման և թանգարանի ստեղծում:

Ինչպես նաև «Հայկական ժառանգությունն զարգացման հիմնադրամ»-ի հետ համագործակցությամբ իրականացվել է «Պատմական հուշարձանների տարածքում ցուցանշանային վահանակների արդիականացում. Երերույքի հնավայրը» նախագիծը և նախատեսվում է տեղադրել թվով 13 տարածքը բացահայտող տեղեկատվական ցուցանակներ:

Հարգանքով՝ ԱԼՖՐԵԴ ՔՈՉԱՐՅԱՆ

23. 12. 2022

Հարգելի՛ տիկին Թոփչյան,  
Ի պատասխան 2022 թ. դեկտեմբերի 16-ի Ձեր N 689772 գրության՝ ՀՀ Շիրակի մարզի Անի համայնքի բնակավայրի, Անիպեմզայի մոտ գտնվող 4-5-րդ դարերում հիմնված Երերույքի տաճարի, հարակից կոթողների և ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի մասին է տեղեկատվություն տրամադրելու վերաբերյալ՝ հայտնում ենք, որ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության 2025 թվականին վերաբերող գործողությունների ծրագրի՝ Երերույքի տաճարը նախատեսվում է դարձնել արգելոց-թանգարան:

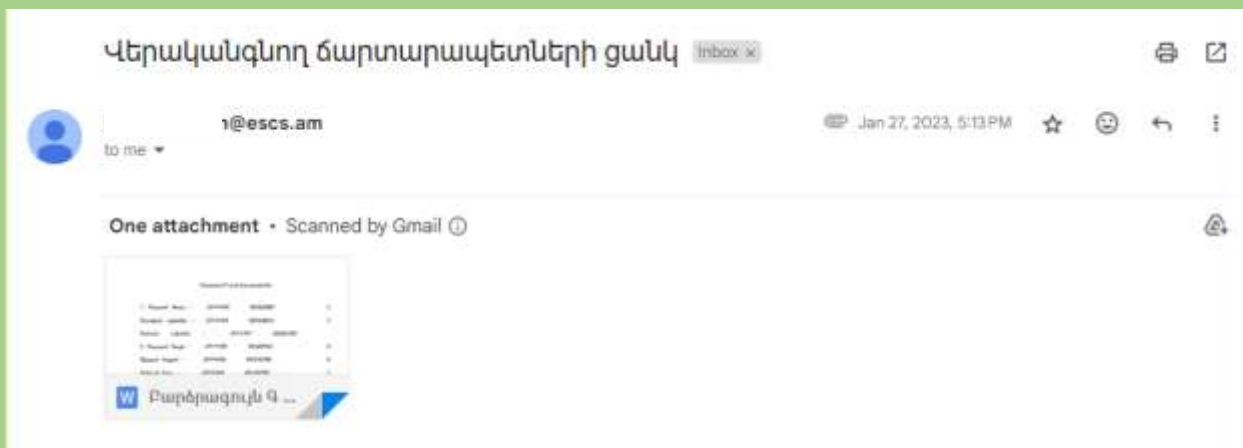
2023 թ. հունվարի 12-ին հարցը բարձրաձայնեցինք նաև ԿԳՄՍ նախարարին կից հասարակական խորհրդի նիստում՝

<https://escs.am/am/news/15052>



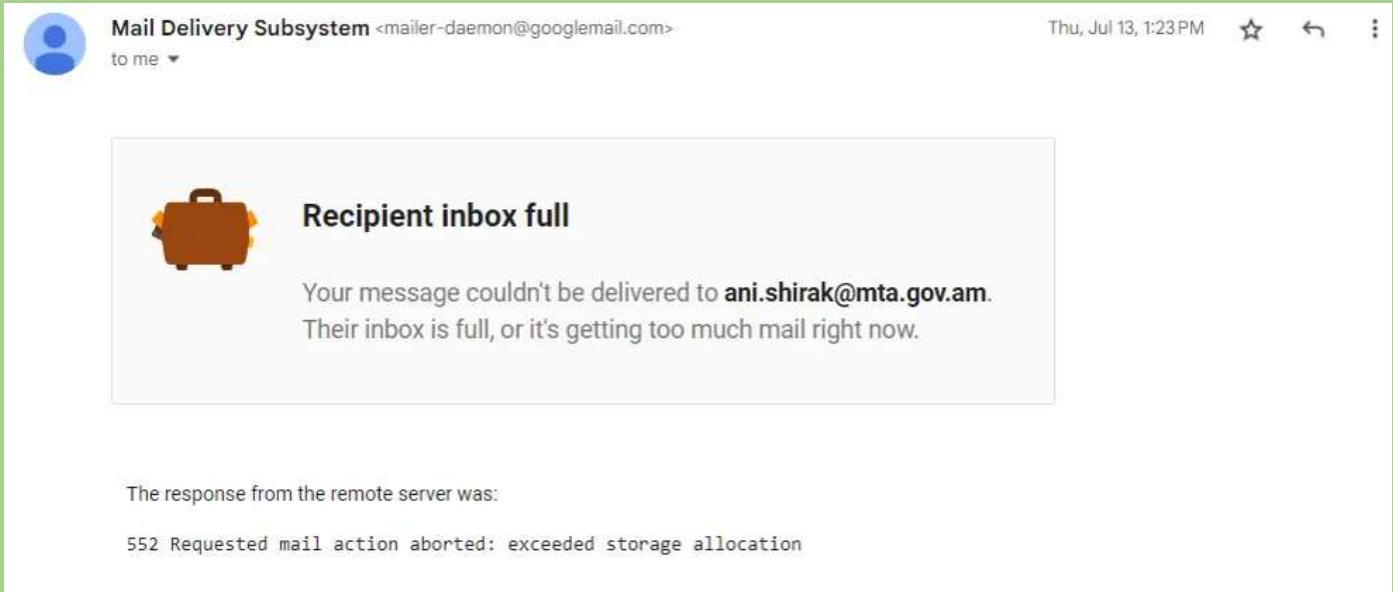
փոխանցելով Ձիթհանքովի ձիթհանի լուսանկարները ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ալֆրեդ Քոչարյանին, ով պատրաստակամություն հայտնեց համագործակցելու խնդրին լուծում տալու համար:

Հունվարի 27-ին ԿԳՄՍ նախարարության աշխատակից Լուսինե Իգիթյանի կողմից մեր կազմակերպության Էլ. հասցեին ուղարկվեց բարձրագույն Գ դասի ճարտարապետների ցանկը վերջիններիս հեռախոսահամարներով և այդքանով ավարտվեց ԿԳՄՍՆ-ի՝ խնդրի լուծմանն ուղղված համագործակցությունը:

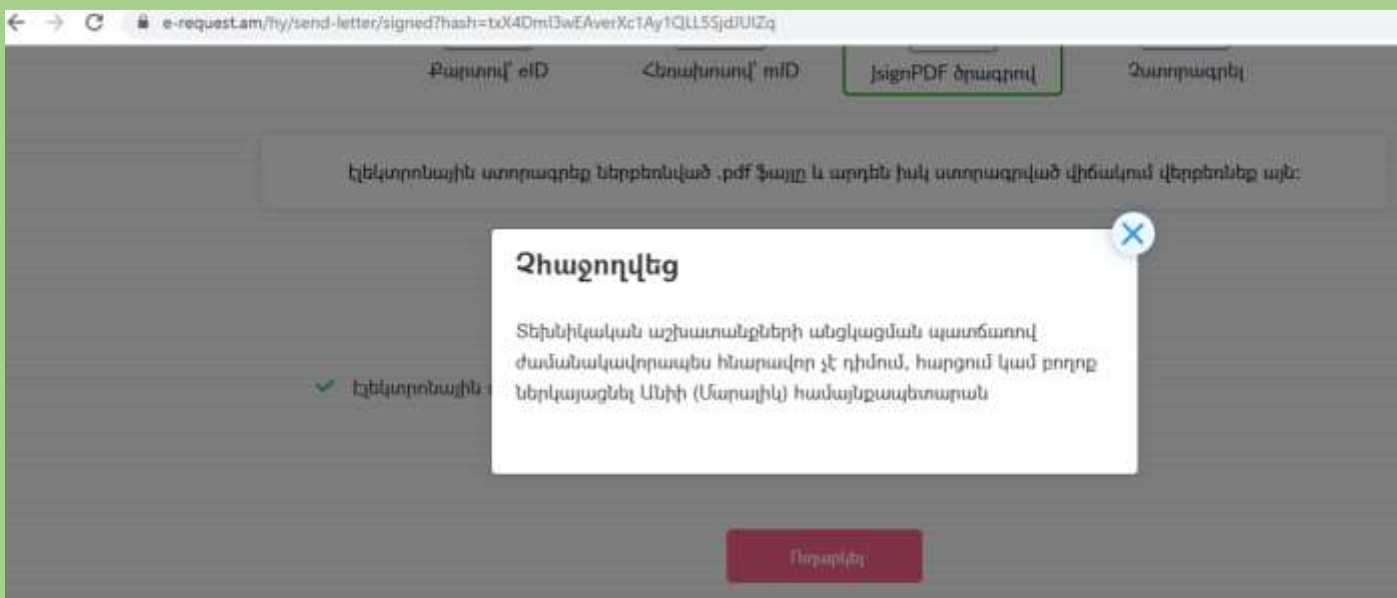


Պետք է արձանագրել, որ ԿԳՄՍ նախարարությունում, նույնիսկ հետաքրքրություն չդրսևորեցին հասկանալու, թե ինչու է կարևոր նման կործողի վերականգնումը և ինչ դրական ազդեցությունն այն կարող է ունենալ, առաջին հերթին, տեղի բնակիչների համար:

Քանի որ ինդիքը գտնվում է նաև տեղական ինքնակառավարման մարմնի իրավասության շրջանակում, ուստի փորձեցինք կապ հաստատել ՀՀ Շիրակի մարզի Անի համայնքի համայնքապետարանի հետ սակայն գրավոր տարբերակով տվյալ համայնքապետարանից պատասխան ստանալն անհնար էր, քանի որ չէին աշխատում Անի համայնքապետարանի պաշտոնական կայքում տրամադրված կոնտակտները



Նույնիսկ <https://e-request.am/> հարթակը:





Անցան ամիսներ, տեսելով որ ԿԳՄՍ նախարարության կողմից որևէ թայլ չի իրականացվում խնդրին լուծում տալու ուղղությամբ, 2023 թ. հուլիսի 28-ին խնդրի վերաբերյալ գրեցինք ՀՀ վարչապետի աշխատակազմին:



հ.878406  
28-07-2023թ.  
Նախընտրած ծանուցման ծևը՝  
Էլ.փոստի միջոցով

Հասցեատեր՝ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ  
Դիմող՝ «ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ԿՐԹԱԿԱՆ  
ԾՐԱԳՐԵՐ» ՀԿ

### ԴԻՄՈՒՄ

ՀՀ կառավարության աշխատակիցներ,

Գրում եմ ձեզ, որովհետև ներքոնշյալ խնդրի լուծման համար պատասխանատու պետական մարմիններն անտարբերություն են դրսևորում բարձրաձայնված խնդրի վերաբերյալ: Հարցը վերաբերվում է ՀՀ Ծիրակի մարզի՝ Անի համայնքի՝ Ձիթհանքով գյուղին: Գյուղում գտնվում է 19-րդ դարի ծիթհան, որը մեր երկրում քիչ թվով առկա աշխարհիկ նշանակության պատմամշակութային կոթողներից է: Կարևոր է նշել, որ պատմամշակութային այդ աշխարհիկ կոթողն ընդգրկված է ՀՀ Ծիրակի մարզի պատմության և մշակութի հուշարձանների ցանկում, <https://www.arlis.am/DocumentView.aspx?DocID=105447>, սակայն գտնվում է, մեղմ ասած, ոչ բարեկարգ վիճակում,

[https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1TWYZnCITByODy\\_ZeFTYxtxq4ejmfqoz2?fbclid=IwAR0Y-TswVFFqH8eagVHZIZ4f16U4GNckvgKzSOmai-SrBQW7l8ft7lw5qml](https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1TWYZnCITByODy_ZeFTYxtxq4ejmfqoz2?fbclid=IwAR0Y-TswVFFqH8eagVHZIZ4f16U4GNckvgKzSOmai-SrBQW7l8ft7lw5qml)

շուրջբոլորը չկան համապատասխան ենթակառուցվածքներ՝ գյուղի միջով անցնող ասֆալտապատ ճանապարհ...

Բազմաթիվ երկրներում նմանատիպ պատմամշակութային աշխարհիկ կոթողները դարձել են զբոսաշրջային հետաքրքիր, սիրված վայրեր՝ Հունաստանի ծիթապտղի ծիթհանները, Գերմանիայի գարեջրի արտադրման հնամենի արտադրամասերը...

Դեռևս 2022թ. հոկտեմբերի 23-ին «Համագործակցային կրթական ծրագրեր» հասարակական կազմակերպության թիմով այցելեցինք ՀՀ Ծիրակի մարզի Անի համայնքի մի շարք բնակավայրեր, որոնց թվում էր Ձիթհանքով գյուղը, ցավով պետք է նշել, որ գյուղում հնարավորությունների բացակայության հետևանքով պատանիներից, երիտասարդներից շատերն ապագան չեն պատկերացնում իրենց ծննդավայրում: Խնդիրը հաստատ այդ երիտասարդների ցանկության, իրենց հարազատ գյուղում ապրելու, գործունեություն ծավալելու մեջ չէր, քանի որ Ձիթհանքովը մեզ ներկայացնելիս հստակ երևում էր երիտասարդների՝ իրենց գյուղի նկատմամբ սերը, հոգատարությունը, խնդիրը պետական ծրագրերի և հոգածության բացակայությունն է, որը ստեղծել է անելանելիության, զարգացման հնարավորության բացակայության միջավայր:

Պաշտոնական տվյալների համաձայն Ձիթհանքով գյուղում բնակվում է 1446 մարդ, [http://shirak.mtad.am/u\\_files/file/%D5%81%D5%AB%D5%A9%D5%80%D5%A1%D5%86%D6%84%D5%B8%D5%8E1.pdf](http://shirak.mtad.am/u_files/file/%D5%81%D5%AB%D5%A9%D5%80%D5%A1%D5%86%D6%84%D5%B8%D5%8E1.pdf) գյուղի միջնակարգ դպրոցում սովորում է շուրջ 200 աշակերտ:

Վերականգնելով վերոնշյալ պատմամշակութային կոթողը, բարեկարգելով հարակից միջավայրը, կիրառելով նորարարական լուծումներ կարելի է ստեղծել հետաքրքիր զբոսաշրջային միջավայր Ձիթհանքովում, որը կնպաստեր գյուղի տնտեսական ակտիվության բարձրացմանը:

Դեռևս 16.12.2022-ին հարցում էի ուղարկել ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարություն վերոնշյալ խնդրի վերաբերյալ <https://drive.google.com/file/d/1y8qnp6aocPsXaai3xGf92aEiOsJ5ws9N/view?fbclid=IwAR...>, սակայն ԿԳՄՍ

նախարարության կողմից ուղարկված պատասխանում [https://www.cep-org.am/wp-content/uploads/2023/01/01\\_grut\\_-ereruyq-texekatvutyun.pdf?fbclid=IwAR1oQVpwzOvDyTM1iHzOTkmoAiH0zaico5NwKpZLIU18pJ0xV5GEBLW\\_Ps](https://www.cep-org.am/wp-content/uploads/2023/01/01_grut_-ereruyq-texekatvutyun.pdf?fbclid=IwAR1oQVpwzOvDyTM1iHzOTkmoAiH0zaico5NwKpZLIU18pJ0xV5GEBLW_Ps) ոչ մի տեղեկատվություն չկար Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի վերաբերյալ: Խնդիրը, մեր կազմակերպության անդամի կողմից, բարձրաձայնվեց նաև ԿԳՄՍ նախարարին կից հասարակական խորհրդի հերթական նիստին <https://escs.am/am/news/15052?fbclid=IwAR00Qza1KnRRQwMrg59oumqgsoEJ2BplHiE7z1MPWPxvpZFeRBTvgKzTAVs> 12.01.2023, որին ի պատասխան ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ալեքեո Թուչարյանը պատրաստակամություն հայտնեց համագործակցելու խնդրին լուծում տալու համար, սակայն մինչ օրս գործնական քայլեր այդպես էլ չեն իրականացվել:

Ի դեպ նշեմ, որ խնդրի մասին ցանկություն էի հայտնել քննարկելու «Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական Կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն՝ Խաչիկ Հարությունյանի հետ, որի համար դիմում էի գրել վերոնշյալ կառույցին դեռևս 18.11.2022թ-ին <https://drive.google.com/file/d/1MmU-5aky7skEfrpp-FrFUIQYhOFrQato/view?fbclid=IwAR3BsKQio4GLit9I2xoFw4nK2ml6hpdTQPaTTWAktG2du8TeRZ8ZPBhH6Bno>, սակայն մինչ օրս հանդիպման վերաբերյալ տեղեկատվություն չեմ ստացել: Սա ևս մեկ խնդիր է, որ պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունն աշխատում է փակ ռեժիմով և անհաղորդ է:

Քանի որ խնդրի լուծման գործում կարևոր դերակատար է նաև տեղական ինքնակառավարման մարմինը, ուստի փորձեցի կապ հաստատել ՀՀ Երևանի մարզի Անի համայնքի համայնքապետարանի հետ, սակայն զրավոր տարբերակով տվյալ համայնքնապետարանից պատասխան ստանալը անհնար է, քանի որ չեն աշխատում Անի համայնքապետարանի պաշտոնական կայքում տրամադրված կոնտակտները

<https://drive.google.com/file/d/1yuDvEXEZiw9IA1qeIXUfngw5A6GeEDD0/view?fbclid=IwAR3IoLmXedH6gp5G5RWec0PTG2tAGv5ssmzRDlpe36zi6P8lcy5FWXqDwq0> ևսյնիսկ <https://e-request.am/> հարթակը

[https://drive.google.com/file/d/1VPCH1ZHICestfG8h1oCBHd7HKkROi5pl/view?fbclid=IwAR3Z-z6\\_7AR6z2K5ZVlrxOTK7k1VvUqnWyO\\_kyL--OB-qZv6nxF1XEksVjY](https://drive.google.com/file/d/1VPCH1ZHICestfG8h1oCBHd7HKkROi5pl/view?fbclid=IwAR3Z-z6_7AR6z2K5ZVlrxOTK7k1VvUqnWyO_kyL--OB-qZv6nxF1XEksVjY): Այդ մասին տեղեկացրեցի ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությանը

<https://drive.google.com/file/d/12DH04YY25MGUzLaUYbLHkgwUmj5WYhV9/view?fbclid=IwAR3FV...>, որին ի պատասխան, ինձ



պարզապես  
հասցեներ

փոխանցեցին

էլ.

փոստերի

[https://drive.google.com/file/d/0rBBnaYTYlrzdWqywyLt3j8wNFG2\\_N9Zv/view?fbclid=IwAR0VIX2IfwsdWksFoe\\_n7P94q6qgZ3arTs7r25QyH0fk9uSPKzEQpp26-pY](https://drive.google.com/file/d/0rBBnaYTYlrzdWqywyLt3j8wNFG2_N9Zv/view?fbclid=IwAR0VIX2IfwsdWksFoe_n7P94q6qgZ3arTs7r25QyH0fk9uSPKzEQpp26-pY) որոնք տեղադրված են Անի համայնքապետարանի կայքում, որոնցից մեկը էլ աշխատում [ani.shirak@mta.gov.am](mailto:ani.shirak@mta.gov.am) ,  
մյուսին [gaxagapeteran.maralik@mail.ru](mailto:gaxagapeteran.maralik@mail.ru) ուղարկված

հարցումը

[https://drive.google.com/file/d/1GEXDaynPLhhE2lwdbNNW94171pfQ5p/view?fbclid=IwAR0ljdD1\\_W0yI4sx81KKW3cYl\\_Wx9CCKIT97v-MBzPCDRl-vEPTI8vbFoBU](https://drive.google.com/file/d/1GEXDaynPLhhE2lwdbNNW94171pfQ5p/view?fbclid=IwAR0ljdD1_W0yI4sx81KKW3cYl_Wx9CCKIT97v-MBzPCDRl-vEPTI8vbFoBU) շարունակում է մնալ անպատասխան:

Կարևոր է նշել, որ Անի համայնքի ղեկավարը Արման Սարիբեկյանն է, ով, ՀՀ-ում իշխանություն ներկայացնող, Թաղաքացիական պայմանագիր կուսակցության անդամ է: <https://anicity.am/Pages/DocFlow/Default.aspx?a=v&q=81e0c946-482e-419d-b0e4-dc110ae37a64>

Դիմող՝

ԼՈՒԻՉԱ ԹՈՓՉՅԱՆ



**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ԴԵՎՎԱՐ**

0010 ք. Երևան, Կառավարական տուն 1

№ 02/11.3/26268-2023

**ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՄՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐ  
ԺԱՆՆԱ ԱՆՊՐԵՍՏՅԱՆԻՆ (ՀԱՎԱՔ)  
ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԵՆԹԱԿԱՌՈՒԹՎԱԾՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ  
ԳՆԵԼ ՍԱՆՈՍՅԱՆԻՆ  
ԷԿՈՆՈՄԻԿԱՅԻ ՆԱԽԱՐԱՐ  
ՎԱՀԱՆ ՔԵՐՈՐՅԱՆԻՆ**

Հարգելի՛ գործընկերներ,

Խնդրում եմ մինչև 2023 թվականի օգոստոսի 11-ը համատեղ քննարկել և տալ կարծիք:

**Հարգանքով՝**

**ԱՐՄԱՅԻՎ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ**

Նախագահ՝ Զոյաթովն Տակոսյան  
Մայիսյանի հարցերի վարչության գլխավոր մասնագետ  
Տեղ. 010 515-792  
Էլ. փոստ՝ kristina.hakobyan@gov.am

Վարչապետի աշխատակազմի ղեկավար Արայիկ Հարությունյանը դիմեց ԿԳՄՍ Նախարար՝ Ժաննա Անդրեասյանին, Տարածքային կառավարման եւ ենթակառուցվածքների Նախարար՝ Գնել Սանոսյանին, Էկոնոմիկայի Նախարար՝ Վահան Քերոբյանին, որպեսզի վերջիններս, մինչև 2023 թվականի օգոստոսի 11-ը, համատեղ քննարկեն և տան կարծիք:

Արձագանքեց ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ՝ Ալֆրեդ Քոչարյանը, նշելով, որ թեպետ ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությունը կարևորում է Հայաստանի Հանրապետությունում եզակի պատմամշակութային՝ այդ թվում աշխարհիկ նշանակության հուշարձանների պահպանությունը, որոնց թվին է դասվում Ձիթհանքով գյուղի 19-րդ դարի ձիթհանը, սակայն տեղեկացնում է, որ Ձիթհանքով բնակավայրը չի հանդիսանում հիմնական զբոսաշրջային այցելավայր և դուրս է զբոսաշրջային հիմնական երթուղիներից:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ  
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ,  
ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ  
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ  
ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ**



**РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ  
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ,  
НАУКИ, КУЛЬТУРЫ И СПОРТА  
ЗАМЕСТИТЕЛЬ МИНИСТРА  
REPUBLIC OF ARMENIA  
MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE,  
CULTURE AND SPORT  
DEPUTY MINISTER**

0010, Երևան, Կ. Մարգարեի 3, Կառավարական տուն 3, Հեռ./Տեlex./Tel.: +374 10 59 98 00, Փաքս/факс/fax (374 10) 53 73 43,  
0010, Ерewan, В. Саргсян 3, Дом правительства 3, 0010, Y. Sargisyan 3, Government House 2, Yerevan, secretariat@mcsc.am, www.mcsc.am

**N 34/14.2/22068-2023**

**«ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ»  
ՀԿ-ի նախագահ ԼՈՒԻԶԱ ԹՈՓՉՅԱՆԻՆ**

*Ի պատասխան 28.07.2023թ.  
Ձեր հե՛. 878406 դիմումի՝*

**Հարգելի՛ տիկին Թոփչյան**

**ՀՀ Շիրակի մարզի Անի համայնքի Ձիթհանքով գյուղի 19-րդ դարի պատմության և մշակույթի «ՁԻԹՀԱՆ» տեղական նշանակության հուշարձանի (պետ. ցուցիչ՝ 7.72.11) վերականգնման և հարակից տարածքի բարեկարգման վերաբերյալ բարձրացված հարցերի կապակցությամբ հայտնում ենք, որ ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությունը կարևորվելով Հայաստանի Հանրապետությունում եզակի պատմամշակութային՝ այդ թվում աշխարհիկ նշանակության հուշարձանների պահպանությունը, որոնց թվին է դասվում Ձիթհանքով գյուղի 19-րդ դարի ձիթհանը՝ տեղեկացրել է, որ Ձիթհանքով բնակավայրը չի հանդիսանում հիմնական զբոսաշրջային այցելավայր և դուրս է զբոսաշրջային հիմնական երթուղիներից:**

**Միաժամանակ տեղեկացնում ենք, որ ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը ներկայացրել է Շիրակի մարզպետի և Անի համայնքի ղեկավարի դիրքորոշումները առ այն, որ առաջիկայում համայնքապետարանի աշխատակիցների կողմից կկատարվեն ուսումնասիրություններ և նշյալ հուշարձանի բարեկարգման հարցը կներառվի համայնքում իրագործվելիք ծրագրերում:**

Միևնույն ժամանակ հայտնում ենք, որ նշյալ հուշարձանի ամրակայման, նորոգման, վերականգնման աշխատանքներ ԿԳՄՍ նախարարության 2024-2026 թթ. ՀՀ պետական բյուջեի «Հուշարձանների ամրակայում, նորոգում և վերականգնում» միջնաժամկետ ծախսային ծրագրում ներառված չեն:

Ելնելով վերոգրյալից, ինչպես նաև հաշվի առնելով համայնքի պատրաստակամությունը հուշարձանի վերականգնման և տարածքի բարեկարգման

վերաբերյալ՝ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը պատրաստ է տրամադրել մասնագիտական խորհրդատվություն:

Հայտնում ենք նաև, որ 2022թ. դեկտեմբերի 16-ի Ձեր հ. 689772 գրությամբ հայցվել է «Տաճար Երեբոյք (Աբ. Կարապետ)» և վերոնշյալ «ՁԻԹՀԱՆ» հուշարձանների պահպանման, վերականգնման, բարեկարգման, անհրաժեշտ կահավորման սպասվելիք աշխատանքների վերաբերյալ պետական որևէ ծրագրով կամ այլ ֆինանսավորմամբ մոտ ապագայում նախատեսված աշխատանքների ժամանակացույց: Ոստի Ձեզ հղված պատասխանում ներառվել է տեղեկատվություն տվյալ պահին նախարարությունում առկա ծրագրերի վերաբերյալ:

Տեղեկացնում ենք նաև, որ «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին ուղղված Ձեր հարցադրումներին ի պատասխան կցվում է նշյալ ՊՈԱԿ-ի պարզաբանումը:

Առդիր՝ 2 նիշք:

24.08.2023

ՀԱՐԳԱՆՔՈՎ՝

ԱԼՖՐԵԴ ՔՈՉԱՐՅԱՆ

Ինչ կարելի է եզրակացնել այս պատասխանից, որ եթե ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարությունը տեղեկացնում է, որ բնակավայրը, որտեղ գտնվում է պատմամշակութային կոթողը, չի հանդիսանում հիմնական զբոսաշրջային այցելավայր և դուրս է զբոսաշրջային հիմնական երթուղիներից, դա հիմք է հանդիսանում ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության համար աշխատանքներ չձեռնարկել կոթողը ոչնչացումից փրկելու համար: Այստեղ նաև հարց է առաջանում, ո՞րն է այն պետական կառույցը, որը պետք է մտածի Հայաստանում նոր զբոսաշրջային ուղղություններ զարգացնելու ուղղությամբ, ստեղծելով ակտիվ զբոսաշրջային ցանց հանրապետության ողջ տարածքում, որը հնարավորություն կտար բոլոր բնակավայրերի համաչափ զարգացմանը, մի՞թե բոլոր գերատեսչությունները, յուրաքանչյուրը իր մասով, չպետք է ներգրավված լինեին այդ գործում:

Պարոն Քոչարյանը տեղեկացրեց նաև որ ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունը ներկայացրել է Շիրակի մարզպետի և Անի համայնքի ղեկավարի դիրքորոշումները առ այն, որ առաջիկայում համայնքապետարանի

աշխատակիցների կողմից կկատարվեն ուսումնասիրություններ և նշյալ հուշարձանի բարեկարգման հարցը կներառվի համայնքում իրագործվելիք ծրագրերում:

Պետք է նշել, որ այս պատասխանից անցել է ավելի քան 4 ամիս, սակայն այդպես էլ չկա որևէ տեղեկատվություն, որ Անի համայնքապետարանի կողմից իրականացվել են խոստացված աշխատանքները: Այս հարցում արդյո՞ք հետևողական են ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը, ՏԿԵ նախարարությունը, Ծիրակի մարզպետարանը, եթե վերոնշյալ բոլոր պետական մարմինների աշխատողները կարծում են, որ խնդիրը տեղական ինքնակառավարման մարմնի՝ Անիի համայնքապետարանի դաշտում է, և արդյո՞ք համայնքապետարանի ռեսուրսները բավականաչափ են նման աշխատանքներ իրականացնելու համար: Բացի այդ, մեր պատասխան նամակում հարց ուղղվեց ժամկետների վերաբերյալ, սակայն որևէ արձագանք այս հարցի վերաբերյալ չստացանք:



h.903173  
28-08-2023թ.

Նախընտրած ծանուցման ձևը՝  
Էլ.փոստի միջոցով

Հասցեատեր՝ ՀՀ կրթության, գիտության,  
մշակույթի և սպորտի նախարարություն

Դիմող՝ «ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՄԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ  
ԾՐԱԳՐԵՐ» ՀԿ

**ԴԻՄՈՒՄ**

Հարգելի պարոն Քոչարյան,

Ինձ համար անհասկանալի է, թե ինչու՞ եք Ձեր պատասխան նամակում մեջբերել ՀՀ Էկոնոմիկայի նախարարության տեղեկույթը առ այն, որ Ձիթհանքով բնակավայրը չի հանդիսանում հիմնական զբոսաշրջային այցելավայր և դուրս է զբոսաշրջային հիմնական երթուղիներից: Զե՞՞ որ իմ դիմումի մեջ ես չեի նշել, որ Ձիթհանքով բնակավայրը հանդիսանում է հիմնական զբոսաշրջային այցելավայր, այլ մատնանշել էի, որ խնդիրն առնչվող պետական մարմինների համապատասխան մոտեցման և աշխատանքի դեպքում, այն կարող է դառնալ այդպիսին:

Կիսնդրեմ ներկայացնել այն սկզբունքները, չափանիշները, որոնք կիրառվել են ընտրելու, թե ամրակցման, նորոգման, վերականգնման կարիք ունեցող ո՞ր հուշարձանները կարող են ընդգրկվել ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության ՀՀ պետական բյուջեում, որոնք՝ ոչ: Եվ արդյո՞ք ԿԳՄՍ նախարարությունում, մինչև մեր կազմակերպության կողմից հարցի բարձրաձայնումը, տեղեկացված եղել եք Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի անբարեկարգ վիճակի մասին:

Քանի որ նշել եք ՀՀ Ծիրակի մարզպետի և Անի համայնքի ղեկավարի դիրքորոշումները առ այն, որ առաջիկայում համայնքապետարանի աշխատակիցների կողմից կկատարվեն ուսումնասիրություններ և նշյալ հուշարձանի բարեկարգման հարցը կներառվի համայնքում իրագործվելիք ծրագրերում, կարո՞ղ եք ասել, ԿԳՄՍ նախարարությունը լինելու է հետևողական խնդրի պատշաճ լուծման հարցում և ինչ ժամկետների մասին է խոսքը:

Ձեր կողմից ուղարկված պատասխան նամակում նշվում է <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի պարզաբանումների վերաբերյալ, սակայն նամակին կից ներդիրում վերոնշյալ պարզաբանումները չեն ուղարկվել:

Դիմող՝  
ԼՈՒԻԶԱ ԹՈՓՉՅԱՆ

Պարոն Քոչարյանը հայտնեց նաև որ նշյալ հուշարձանի ամրակայման, նորոգման, վերականգնման աշխատանքներ ԿԳՄՍ նախարարության 2024-2026 թթ. ՀՀ պետական բյուջեի «Հուշարձանների ամրակայում, նորոգում և վերականգնում» միջնաժամկետ ծախսային ծրագրում ներառված չեն: Այստեղ բնական հարց է առաջանում, թե ինչ սկզբունքներ, չափանիշներ են կիրառվել ընտրելու ամրակցման, նորոգման, վերականգնման կարիք ունեցող ո՞ր հուշարձանները կարող են ընդգրկվել ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության ՀՀ պետական բյուջեում, որոնք՝ ոչ: Եվ արդյո՞ք ԿԳՄՍ նախարարությունում, մինչև մեր կազմակերպության կողմից հարցի բարձրաձայնումը,

տեղեկացված եղել են Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի անբարեկարգ վիճակի մասին:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ  
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ,  
ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ  
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ  
ՆԱԽԱՐԱՐԻ ՏԵՂԱԿԱԼ



РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ  
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ,  
НАУКИ, КУЛЬТУРЫ И СПОРТА  
ЗАМЕСТИТЕЛЬ МИНИСТРА  
REPUBLIC OF ARMENIA  
MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE,  
CULTURE AND SPORT  
DEPUTY MINISTER

0010, Երևան, Կ. Մարգարյան 3, Կառավարական սենյակ 2, Հեռ./Ֆաքս./Թվ.: +374 10 59 96 00, Ֆաքս/Փոստ/Ֆաք (374 10) 52 73 43,  
0010, Ерewan, В. Саргсян 3, Дом правительства 2, 0010, Կ. Մարգարյան 3, Government House 2, Yerevan, secretariat@ecca.am, www.ecca.am

N 34/14.2/26229-2023

«ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԱՅԻՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ»  
ՀԿ-ի նախագահ ԼՈՒԻՂԱ ԹՈՓՉՅԱՆԻՆ

Ի պատասխան 28.08.2023թ.  
Ձեր հմ. 903173 դիմումի՝

Հարգելի՛ տիկին Թովյայան

ՀՀ Շիրակի մարզի Անի համայնքի Ձիթհանքով գյուղի 19-րդ դարի պատմության և մշակույթի «ՁԻԹՀԱՆ» տեղական նշանակության հուշարձանի (պետ. ցուցիչ՝ 7.72.11) վերաբերյալ հայտնում ենք հետևյալը.

- ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության ՀՀ պետական բյուջեի «Հուշարձանների ամրակայում, նորոգում և վերականգնում» միջնաժամկետ ծախսային ծրագիրը ձևավորվում է ըստ «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցների մշտադիտարկման արդյունքներում կազմված հուշարձանների վթարայնության աստիճանի վերաբերյալ ցուցակի, ինչպես նաև նախարարության վարած քաղաքականության և առաջնահերթության համապատասխան:
- «Պատմամշակութային արգելոց-թանգարանների և պատմական միջավայրի պահպանության ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցները սահմանված կարգով իրականացնում են հուշարձանների հսկողություն: Հաշվի առնելով հուշարձանների թիվը՝ վերոնշյալ ՊՈԱԿ-ը իր հնարավորությունների սահմաններում կատարում է բարեկարգման և մաքրման աշխատանքներ:
- Համաձայն 1998 թ. նոյեմբերի 11-ի «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» ՀՀ Օրենքի 36-րդ հոդվածի դ) ենթակետի՝ հուշարձանի սեփականատերը պարտավոր է՝ կատարել հուշարձանի ամրակայման, նորոգման, վերականգնման և տարածքի բարեկարգման աշխատանքներ՝ դրանց նախագծերը նախապես համաձայնեցնելով լիազորված մարմնի հետ, ուստի հաշվի առնելով վերոգրյալը՝ ՀՀ

ԿԳՄՍ նախարարությունը պատրաստակամ է իր լիազորությունների շրջանակում աջակցել հարցի լուծմանը՝ համապատասխան նախագիծ ներկայացնելու պարագայում այն կքննարկվի սահմանված կարգով:

• «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ին ուղղված Ձեր հարցադրումներին ի պատասխան ուղարկում ենք նշյալ ՊՈԱԿ-ի պարզաբանումը:

Առդիր՝ 2 նիշք:

03.10.2023

ՀԱՐԿԱՆՔՈՎ՝

ԱԼՖՐԵՐ ՔՈՉԱՐՅԱՆ

2023թ. հոկտեմբերի 31-ին ստացանք պարոն Քոչարյանի պատասխանը, որտեղ նշվում էր՝ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության ՀՀ պետական բյուջեի «Հուշարձանների ամրակայում, նորոգում և վերականգնում» միջնաժամկետ ծախսային ծրագիրը ձևավորվում է ըստ «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցների մշտադիտարկման արդյունքներում կազմված հուշարձանների վթարայնության աստիճանի վերաբերյալ ցուցակի, ինչպես նաև նախարարության վարած քաղաքականության և առաջնահերթության համապատասխան: Իսկ «Պատմամշակութային արգելոց-թանգարանների և պատմական միջավայրի պահպանության ծառայություն» ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցները սահմանված կարգով իրականացնում են հուշարձանների հսկողություն: Հաշվի առնելով հուշարձանների թիվը՝ վերոնշյալ ՊՈԱԿ-ը իր հնարավորությունների սահմաններում կատարում է բարեկարգման և մաքրման աշխատանքներ:


ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը

պատրաստակամ է իր լիազորությունների շրջանակում աջակցել հարցի լուծմանը՝ համապատասխան նախագիծ ներկայացնելու պարագայում այն կքննարկվի սահմանված կարգով:

Նման պատասխանից այդպես էլ չհասկացվեց, թե ո՞ր պետական համապատասխան կառույցն է պատասխանատու խնդրի չլուծված վիճակի համար և ո՞ր կառույցը վերջապես պետք է լուծի խնդիրը:

Այս պատասխանին կցված էր նաև «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն խաչիկ Չարուբյունյանի պարզաբանումները, որոնք, մեղմ ասած, պարունակում էին անճշտություններ մեր կազմակերպության դիմումի վերաբերյալ:

REPUBLIC OF ARMENIA  
MINISTRY OF EDUCATION,  
SCIENCE, CULTURE AND SPORT  
"SCIENTIFIC RESEARCH CENTER OF  
THE HISTORICAL AND CULTURAL  
HERITAGE" SN-CO



РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ  
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ,  
НАУКИ, КУЛЬТУРЫ И СПОРТА  
"НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ  
ЦЕНТР ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО  
НАСЛЕДИЯ" ГНКО

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ  
ՄՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ «ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ  
ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ»  
ՊՈԱԿ

---

N 01/314 10 օգոստոսի 2023թ.

«Կրթության, գիտության, մշակույթի  
և սպորտի նախարարի տեղակալ  
ԱԼԵՔՆԵՂ ԲՈՉԱՐՅԱՆԻՆ»

Հարգելի՛ պարոն Քոչարյան,

Ի պատասխան 2023 թ. օգոստոսի 9-ի N 34/14.2/20580-2023 Ձեր գրության՝  
հայտնում ենք, որ «Համագործակցային կրթական ծրագրեր» ՀԿ-ի՝ Լուսինե անունով  
ներկայացուցիչը 2022 թ. նոյեմբերին զանգահարել է գիտահետազոտական մեր  
կենտրոն և որոշ հարցեր ուղղել Երեբոյցքի տաճարի վերաբերյալ՝ միաժամանակ  
հանդիպում խնդրելով տնօրենի հետ: Գիտահետազոտական մեր կենտրոնի  
աշխատակիցը խնդրել է հարցերը գրավոր դիմումի ձևով ձևակերպել՝ նշելով նաև  
հանդիպման ցանկությունը: Նոյեմբերի 18-ին էլեկտրոնային փոստով ստացվել է գրավոր  
դիմումը՝ նշյալ ՀԿ-ի տնօրեն Լուիզա Թովիջյանի անունից (կցվում է), որի մեջ միանգամից  
նշվել են հանդիպման օր և ժամ: Պատմամշակութային ժառանգության

գիտահետազոտական կենտրոնի տնօրենի օգնական Վարսիկ Սիմոնյանը, ի պատասխան տվյալ նամակի, առաջարկել է հանդիպման այլ օր և ժամ (կցվում է նամակագրությունը), որը սակայն չեն դիտարկել նշյալ ՀԿ-ի ներկայացուցիչները: Նկատենք, որ ՀԿ-ի ներկայացուցիչ Լուսինեն և տնօրենի օգնական Վարսիկ Սիմոնյանը պարբերաբար կապի մեջ են եղել հեռախոսով, սակայն այլ օր և ժամ այդպես էլ չի դիտարկվել, որի հետևանքով էլ հանդիպումը պարզապես չի կայացել:

---

0010, Երևան, Փավստոս Բուզանդի 1/3, Հեռ/ Tel/Ten (37410/011) 52-66-18, ֆաքս /факс/fax (37410) 52-87-97  
Yerevan 0010, 1/3 P.BUSAND, 375010, Ерևան, չ.Պ. Բուզանդ 1/3  
Էլ-փոստ /Эл.почта/E-mail: [amheritage@gmail.com](mailto:amheritage@gmail.com)

---

Ելնելով վերոգրյալից՝ ՀՀ վարչապետի աշխատակազմին հասցեագրած նամակում, մեղմ ասած, բոլորովին անհիմն է ՀԿ-ի տնօրեն Լուսինա Թուփչյանի այն պնդումը, թե «պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունն աշխատում է փակ դիժիմով և անհաղորդ է»:

Աղդիր՝ 1 PDF ֆայլ:

Հարգանքով՝

Տնօրեն՝

ԽԱԶԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Կատ.՝ Վ. Սիմոնյան  
Հեռ.՝ 010 526618

Ուստի մեր դիտողությունները, գրավոր տարբերակով, ուղարկեցինք, թե անձամբ խաչիկ Զարությունյանին և թե ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ալֆրեդ Քոչարյանին՝ կցելով նաև «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի աշխատակցի հետ մեր նախկին նամակագրությունները:

Հարգելի պարոն Հարությունյան,

ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ՝ պարոն Զոչարյանի N 34/14. 2/20580-2023 գրության ուղղված Ձեր պատասխանը պարունակում է, մեղմ ասած, անճշտություններ մեր կազմակերպության դիմումի վերաբերյալ:

Քանի որ Ձեր ղեկավարած ՊՈԱԿ-ի աշխատակցի հետ մեր կազմակերպության ներկայացուցիչ՝ Լուսինե Թոփչյանի պայմանավորվածությունների մեծ մասը եղել է հեռախոսային զանգով, ոչ գրավոր տարբերակով, ուստի խնդիր է, Ձեր կողմից իրողությունների վերաբերյալ ոչ համապատասխան մեկնաբանությունները:

Ձեր աշխատակիցը չի խնդրել հարցերը գրավոր դիմումի ձևով ներկայացնել, այլ պարզապես նշել է, որ Ձեզ հետ հանդիպման համար անհրաժեշտ է միայն հանդիպմանը ուղղված դիմում, որը ստանալուց հետո Ձեր աշխատակիցը, որևէ առարկություն չի ներկայացրել դիմումի բովանդակության թերի լինելու վերաբերյալ, ինչը հստակ երևում է նրա պատասխանի նամակում, հետևաբար պնդումը, որ Ձեր աշխատակիցը խնդրել է հարցերը գրավոր դիմումով ձևակերպել, չի համապատասխանում իրականությանը:

Քանի որ հեռախոսագրույցի ընթացքում Ձեր աշխատակիցը հստակ չէր նշել, թե ո՞ր օրերին է Ձեզ հարմար հանդիպել, ուստի իմ դիմումի մեջ, ես առաջարկեցի համապատասխան օր և ժամ, որը միանշանակ ենթակա էր քննարկման: Այսինքն՝ միանգամից ոչինչ տեղի չի ունեցել, ինչպես նշված է Ձեր պատասխանում:

Ձեր պատասխանում սխալ է նաև այն պնդումը, որ ի պատասխան մեր նամակին, Ձեր օգնական՝ Վարսիկ Սիմոնյանի առաջարկած հանդիպման օրը և ժամը չի դիտարկվել մեր կողմից, քանի որ Ձեր աշխատակցի կողմից ուղարկված պատասխանի հենց նույն օրը մեր ներկայացուցիչ՝ Լուսինե Թոփչյանը գրել է պատասխանի նամակ, որտեղ առաջարկել է կազմակերպել հանդիպում կենտրոնի որևէ այլ աշխատակցի հետ, ով

պատմամշակութային կոթողների վերականգնման աշխատանքները կազմակերպելու մասնագետ է: Այս ամենը հստակ երևում է մեր պատասխանի նամակում: Այս

պատասխանից հետո Ձեր ղեկավարած գիտահետազոտական կենտրոնը մինչև օրս որևէ արձագանք չի տվել, այդ թվում նաև հեռախոսազանգի միջոցով, ինչն էլ տալիս է հիմնավոր պատճառ արձանագրելու, որ <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ն աշխատում է փակ ռեժիմով և անհաղորդ է: Մեր կողմից բարձրաձայնվող հարցերի շրջանակը չէր վերաբերվում միայն Երեբունյքի տաճարին, այլ նաև Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի մասին էր:

Նշեմ, որ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ալֆրեդ Զոչարյանի իմ հարցմանն ուղղված N 34/14. 2/26229-2023 պատասխանում ասվում է, որ ՀՀ պետական բյուջեի

<<Հուշարձանների ամրակայում, նորոգում և վերականգնում>> միջնաժամկետ ծախսային ծրագիրը ձևավորվում է ըստ <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցների մշտադիտարկման արդյունքում կազմված հուշարձանների վթարայնության աստիճանի վերաբերյալ ցուցակի, ինչպես նաև նախարարության վարած քաղաքականության և

առաջնահերթությունների համապատասխան: Հաշվի առնելով վերոգրյալը և այն փաստը, որ Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանը շարունակում է գտնվել, մեղմ ասած, անմխիթար վիճակում, ուստի կխնդրեմ ուղարկել այն բոլոր հետազոտությունների արդյունքները, որոնք իրականացվել են <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի կողմից վերոնշյալ պատմամշակութային կոթողի վերաբերյալ:

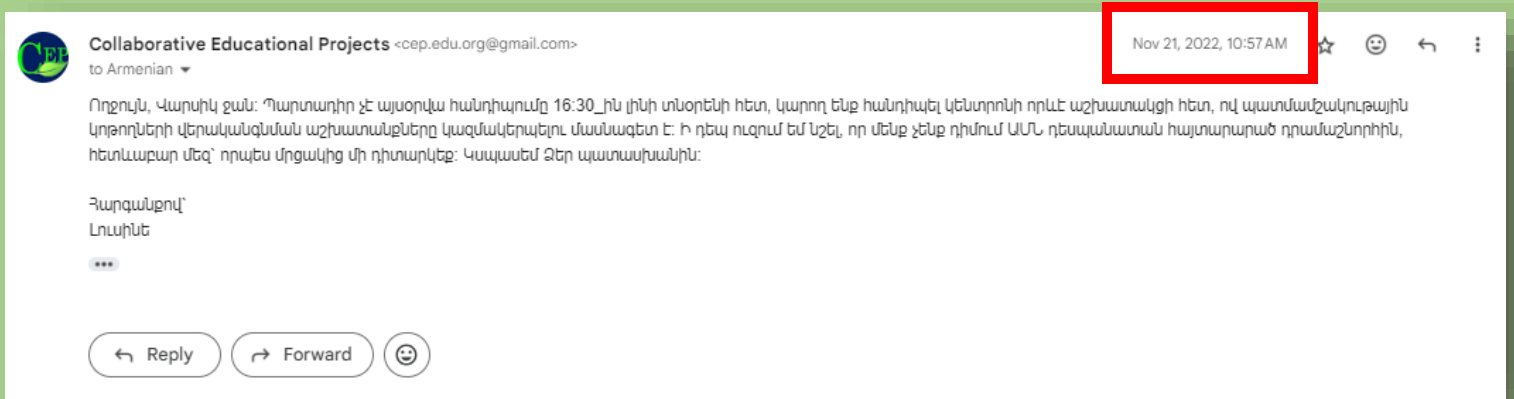
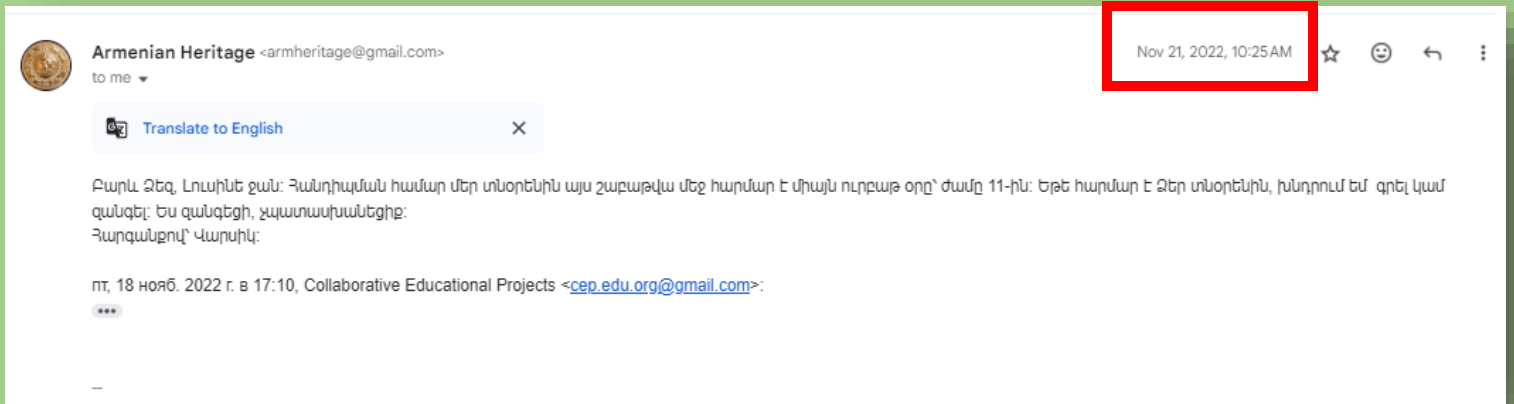
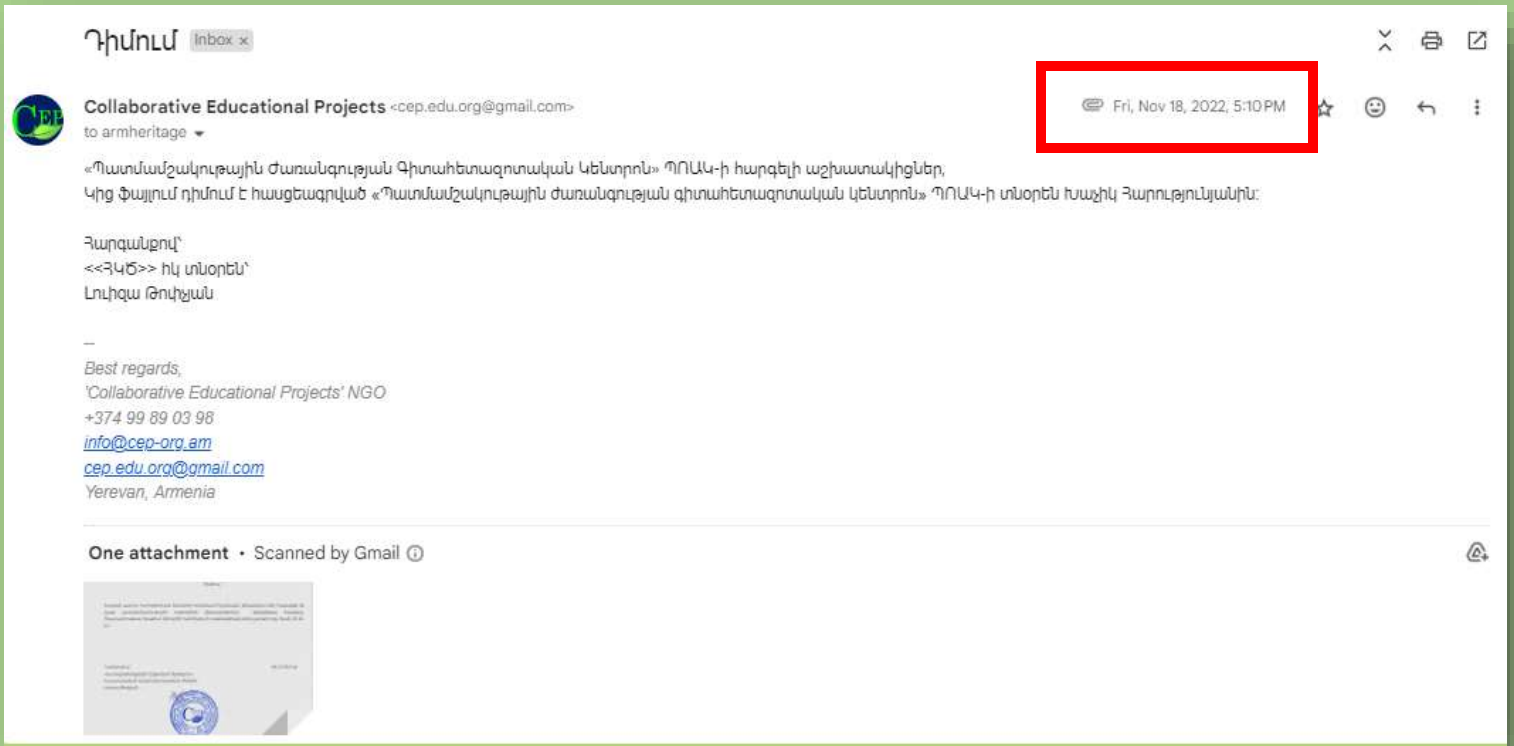
Ի դեպ կարևոր է նշել, որ Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանն ընդգրկված է ՀՀ Շիրակի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցանկում:

Հարգանքով՝

<<Համագործակցային կրթական ծրագրեր>> հկ-ի նախագահ՝

Լուիզա Թոփչյան





«Պատմամշակութային Ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն՝ Խաչիկ Չարուբյունյանի իրողությունների սխալ մեկնաբանությունները պարզաբանելուց բացի, կարևոր էր վերադառնալ բուն խնդրին, այն է Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի անբարեկարգ վիճակը, ուստի մեր պատասխանում, մեջբերելով ՀՀ ԿԳՄՍ

Նախարարի տեղակալ Ալֆրեդ Քոչարյանի դիտարկումը առ այն, որ ՀՀ պետական բյուջեի <<Հուշարձանների ամրակայում, նորոգում և վերականգնում>> միջնաժամկետ ծախսային ծրագիրը ձևավորվում է ըստ <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցների մշտադիտարկման արդյունքում կազմված հուշարձանների վթարայնության աստիճանի վերաբերյալ ցուցակի, ինչպես նաև նախարարության վարած քաղաքականության և առաջնահերթությունների համապատասխան, ուստի խնդրեցինք ուղարկել այն բոլոր հետազոտությունների արդյունքները, որոնք իրականացվել են <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի կողմից վերոնշյալ պատմամշակութային կոթողի վերաբերյալ:

Պետք է նշել, որ այս անգամ նույնպես <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ի տնօրեն՝ Խաչիկ Հարությունյանի պատասխանը զարմացրեց, նա ոչ միայն չպատասխանեց 19-րդ դարի ծիթհանի հետազոտությունների վերաբերյալ մեր հարցմանը, այլև մեղադրեց մեզ, որ չենք տիրապետում իր ղեկավարած ՊՈԱԿ-ի գործավարական կանոնակարգերին և ըստ այդ կանոնակարգերի չենք կատարում հարցումը, այն դեպքում, երբ իր ղեկավարած կառույցից, մինչ այդ, ոչ մի աշխատակից չէր ներկայացրել իրենց հետ աշխատելու կանոնակարգերը: Պարոն Հարությունյանին անհանգստացրել էր նաև իր ղեկավարած կառույցի վերաբերյալ մեր՝ <<Անհաղորդ և փակ ռեժիմով>> աշխատելու դիտարկումը, ուստի կարևոր համարեցինք հիմնավորել մեր դիտարկման պատճառը և կրկին վերադառնալ բուն հարցին, այս անգամ դիմումի ձևաչափով, ինչպես նախընտրել էր պարոն Հարությունյանը:



SCIENTIFIC RESEARCH CENTER <armheritage@gmail.com>  
to me ▾

Mon, Oct 16, 4:11PM ☆ 😊 ↶ ⋮

Translate to English ×

«Համագործակցային կրթական ծրագրեր» ՀԿ  
Նախագահ՝ Լուիզա Թոփչյանին

Հարգելի տիկին Թոփչյան,

Գիտահետազոտական մեր կենտրոնն աշխատում է ինչպես տեղական, այնպես էլ միջազգային բազմաթիվ կառույցների հետ, հայաստանյան պետական և ոչ պետական գիտական, կրթական կազմակերպությունների, նյութական և ոչ նյութական ժառանգությունն ուսումնասիրող հաստատությունների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և այլ շահագրգիռ կառույցների կամ անհատների հետ: Երբևէ մեզ «անհաղորդ և փակ ռեժիմով» աշխատելու «մեղադրանք» չի եղել և չի կարող լինել: Ուստի՝ հորդորում ենք Ձեզ պահպանել զսպվածություն, ձեռնպահ մնալ մեր աշխատանքն անհարկի պիտակավորելուց և Ձեր հարցերն ուղարկել բացառապես գրավոր տարբերակով՝ ստորագրված և կնքված (կնիքի առկայության դեպքում):

Միաժամանակ տեղեկացնում ենք, որ մեր կենտրոնի որևէ աշխատակցի աշխատանքային պարտականությունների մեջ քաղաքացիների ընդունելություն նախատեսված չէ, սակայն եթե Ձեր մեջ մեր կենտրոնի աշխատակիցներին հանդիպելու ցանկություն էր առաջացել, ապա այդ ևս կարելի էր կազմակերպել մինչ այս առանց որևէ խնդրի, որը ցավոք, հնարավոր չի եղել: Մենք միայն սիրով ենք կատարել և կատարում մեր աշխատանքը՝ ողջունելով ժառանգության պահպանությամբ մտահոգ տարբեր կազմակերպությունների և անհատների հետ համագործակցությունը:

Հարգանքով՝

«Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ



Հարգելի պարոն Հարությունյան,

Ձեր ղեկավարած պետական ոչ առևտրային կազմակերպությանը <<Անհաղորդ և փակ ռեժիմով>> աշխատելու իմ կողմից արված դիտարկումը, ոչ թե <<մեղադրանք>> է, ինչպես Դուք եք որակել, այլ Ձեր ղեկավարած կազմակերպության, կոնկրետ այս հարցով, գործելաճի հետևանք, որի հիման վրա էլ ձևավորվել է համապատասխան կարծիքը:

Բացի այդ միևնույն հորդորներ հղելը, լավ կլիներ, որ ի սկզբանե տեղեկացնեիք, նշեիք, թե ինչ հստակ ընթացակարգ և համապատասխան ձևաչափ է սահմանված <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ին հարցեր ուղղելու համար: Ի դեպ նշեմ, որ Ձեր ղեկավարած ՊՈԱԿ-ը չկա <https://e-request.am/> հարթակում, որպեսզի հնարավոր լիներ անհրաժեշտ ձևաչափով ուղարկել հարցումը:

Ձեր աշխատակիցը մեր ներկայացուցչի հետ հենց առաջին հեռախոսազրույցի ընթացում կարող էր նշել, որ Ձեր ղեկավարած կազմակերպության որևէ աշխատակցի աշխատանքային պարտականությունների մեջ քաղաքացիների հետ ընդունելություն չունենալու նախատեսված չէ, թեպետ անհասկանալի է, թե ինչ հիմնավորմամբ, անհրաժեշտության դեպքում, նման հանդիպումներ նախատեսված չեն:

Ձեր այս նամակում Դուք եք նշում, որ հանդիպում հնարավոր չի եղել կազմակերպել, սակայն ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ալֆրեդ Քոչարյանին ուղղված Ձեր պատասխանում գրել էիք, որ մեր կազմակերպությունը չի դիտարկել Ձեր աշխատակցի առաջարկը: Ուստի խնդրում եմ, այսուհետ զերծ մնալ անհիմն պնդումներից և հարցերին պատասխանել ըստ էության:

Ողջունելի է, որ նշում եք անհատների և կազմակերպությունների հետ համագործակցության պատրաստակամության մասին, հուսամ, ի վերջո, գործնականում մենք դա կտեսնենք:

Կից ուղարկում եմ Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանին առնչվող հարցերը գրավոր տարբերակով՝ ստորագրված և կնքված, ինչպես ցանկացել եք:

Հարգանքով՝ <<Համագործակցային կրթական ծրագրեր>> հկ-ի նախագահ՝ Լուիզա Թոփչյան

One attachment • Scanned by Gmail



<<Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն>>  
ՊՈԱԿ-ի տնօրեն՝ Խաչիկ Հարությունյանին  
<<Համագործակցային կրթական ծրագրեր>>  
հասարակական կազմակերպության  
նախագահ՝ Լուիզա Թոփչյանին

## Դիմում

Խնդրում եմ տրամադրել այն բոլոր հետազոտությունները Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի վերաբերյալ, որոնք իրականացրել է <<Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ը: Եթե կան Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանի նախնական տեսքը ցույց տվող վիզուալ պատկերներ, ինչպես նաև վերականգնմանն առնչվող ճարտարապետական, ճարտարագիտական նյութեր, ապա նույնպես տրամադրել:


Վերոնշյալ կոթողի վերականգնմանն ուղղված աշխատանքներում ի՞նչ լիազորություններ ունի <<Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ը:

Նաև կխնդրեմ նշել, թե արդյո՞ք <<Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ը ունի մասնագետներ, ովքեր կարող են մշակել պատմամշակութային կոթողի վերականգնման ծրագիր՝ այդ թվում ստանալ ձիթհանի նախնական տեսքի 3D մոդելավորումը:



Պարոն Հարությունյանի պատասխանում Ձիթհանքով գյուղի 19-րդ դարի՝ պատմամշակութային կոթող հանդիսացող ձիթհանի վերաբերյալ իրականացված հետազոտությունները պարզապես չկային: Ինչ կարող է դա նշանակել, որ <<Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն>> ՊՈԱԿ-ը չի՞ իրականացրել անհրաժեշտ հետազոտությունը, որի հիման վրա կարող էր սկսվել կոթողի վերականգնման աշխատանքները:

REPUBLIC OF ARMENIA  
MINISTRY OF EDUCATION,  
SCIENCE, CULTURE AND SPORT  
"SCIENTIFIC RESEARCH CENTER OF  
THE HISTORICAL AND CULTURAL  
HERITAGE" SN-CO



РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ  
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ,  
НАУКИ, КУЛЬТУРЫ И СПОРТА  
"НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ  
ЦЕНТР ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО  
НАСЛЕДИЯ" ГНКО

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ  
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ  
«ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ  
ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

N 01/405 23 հոկտեմբերի 2023թ.

Համագործակցային կրթական ծրագրեր՝  
հասարակական կազմակերպության նախագահ  
տիկին ԼՈՒԻԶԱ ԹՈՓՉՅԱՆԻՆ


Հարգելի տիկին Թուփյան,

Ի պատասխան ՀՀ Շիրակի մարզի Ձիթհանքով գյուղի XIX դ. ձիթհանի մասին 17.10.2023 թ. Ձեր դիմումի՝ հայտնում ենք, որ Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոնի արխիվային տվյալներով գյուղում պահպանվել են XIX դ. թվագրվող երկու ձիթհանի ավերակներ: Դրանք գտնվում են գյուղի արևելյան մասում և ընդգրկվել են Շիրակի մարզի պատմամշակութային անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակ՝ 7.72.11 (XIX դ.) և 7.72.12 (1892 թ., Արշակ Գևորգյանի տան մոտ) ցուցիչներով: Ձեր դիմումում հատակեցված չէ, թե որ ձիթհանի մասին է խոսքը: Ենթադրելի է, որ խոսքը գնում է 1892 թ. ձիթհանի մասին, որտեղ պահպանվել է տրորող քարը՝ ստեփով: Վերջինս ունի 1989 թ. կազմված վկայագիր, կից՝ հատակագիծ և սե-սպիտակ լուսանկարներ, որոնք, ցավոք, այնքան էլ որակով չեն: Այն ունի նաև պահպանական գուռի (2011 թ.)՝ համաժամանակյա գունավոր լուսանկարներով: 7.72.11 պետ. ցուցիչով ձիթհանի վկայագրում (1983 թ.) լուսանկարներ չկան:

Ցանկություն դեպքում վերոնշյալ կյուբերը կարող են տրամադրվել սահմանված կարգով պայմանագրի կնքման և համապատասխան ծառայության դիմաց վճարում կատարելուց հետո:

Միաժամանակ հայտնում ենք, որ գիտահետազոտական մեր կենտրոնի մասնագետներն իրականացնում են հուշարձանների վերականգնման նախագծերի համար անհրաժեշտ բոլոր աշխատանքները՝ ներառյալ դրոնով կամ լազերով սկանավորում, թվային չափագրում, եռաչափ մոդելավորում և այլն:

ՆԱԶԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ



0010, Երևան, Փոստային Բուլվարի 1/3, Հեռ/ Խո/Թել (37410/011) 52-66-18, Փաքս /ֆաքս/ (37410) 52-67-67  
Yerevan 0010, 1/3 P.BUSAND, 375010, Erevan, yr. P. Byzanda 1/3  
Էլ-փոստ /Эл. почта/ E-mail: armheritage@gmail.com

Այդ հետազոտությունների առկայությունը, որտեղ հստակ կերևար կոթողի վերականգնման ճանապարհային քարտեզը կարող էր օգնել նաև մեր նման կազմակերպություններին ֆինանսավորում փնտրել վերականգնման համար, քանի որ պետական մարմինների ներկայացուցիչները, որոշել են, որ 2024-2026 թթ. ՀՀ պետական բյուջեի «Հուշարձանների ամրակայում, նորոգում և վերականգնում» միջնաժամկետ ծախսային ծրագրում չպետք է ընդգրկեն Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանը:

Պարոն Հարությունյանի պատասխանում նշվում էր նաև, որ կոթողի վերաբերյալ պահպանված 1989թ. կազմված վկայագիրը, հատակագիծը, սև-սպիտակ լուսանկարները կարող են տրամադրվել սահմանված կարգով պայմանագրի կնքման և ծառայության դիմաց վճարում կատարելուց հետո:

Հասկանալու համար ո՞ր օրենքի հիման վրա և ներքին ո՞ր փաստաթղթերի հիման վրա են ձևավորվում այդ ծառայության համար սահմանված վճարները, ինչպես նաև ծանոթանալու «Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի մասնագետների կողմից իրականացվող՝ հուշարձանների վերականգնման նախագծերի համար անհրաժեշտ բոլոր աշխատանքների գնացուցակին, իմանալու համար թե ինչ կարգավիճակ ունի Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանը, ո՞ր պետական կառույցն է լիազորված և պարտավորված վերոնշյալ կոթողի պահպանության, վերականգնման համար, մինչև հիմա ինչ աշխատանքներ են կատարվել կամ չեն կատարվել այդ ուղղությամբ, կոթողի վերականգնման համար ինչ նյութատեխնիկական, մասնագիտական, այլ ռեսուրսներ և միջոցներ են անհրաժեշտ և ինչ չափով, ևս մեկ դիմում գրեցինք պարոն Հարությունյանին:

«Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն»

ՊՈԱԿ-ի տնօրեն՝ Խաչիկ Հարությունյանին  
«Համագործակցային կրթական ծրագրեր»  
հասարակական կազմակերպության  
Նախագահ՝ Լուիզա Թովիջյանից

## Դիմում

Կիսնդրեմ ուղարկել համապատասխան օրենքը, առկայության դեպքում «Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի ներքին այն փաստաթուղթը կամ փաստաթղթերը, որտեղ ձևակերպված են տեղեկատվական նյութեր տրամադրելու կանոնակարգերը և այդ ծառայության համար սահմանված վճարները: Ինչպես նաև տրամադրել «Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի մասնագետների կողմից իրականացվող՝ հուշարձանների վերականգնման նախագծերի համար անհրաժեշտ բոլոր աշխատանքների գնացուցակը:

Իմ նախորդ դիմումի մեջ նկատի ունեի Ձիթհանքովի 19-րդ դարի 7.72.12 ձիթհանը, քանի որ ցավոք, 7.72.11 ձիթհանը չի պահպանվել պետական համապատասխան մարմինների կողմից:

Կիսնդրեմ տրամադրել նաև «Պատմամշակութային ժառանգության Գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից հետազոտական աշխատանքները, զեկույցների ներբռնչյալի վերաբերյալ՝

- Ի՞նչ կարգավիճակ ունի Ձիթհանքովի 19-րդ դարի 7.72.12 ձիթհանք:
- Ո՞ր պետական կառույցն է լիազորված և պարտավորված վերոնշյալ կոթողի պահպանության, վերականգնման համար,
- Մինչ օրս ի՞նչ աշխատանքներ են կատարվել կամ չեն կատարվել այդ ուղղությամբ:
- Կոթողի վերականգնման համար ի՞նչ նյութատեխնիկական, մասնագիտական, այլ ռեսուրսներ և միջոցներ են անհրաժեշտ և ի՞նչ չափով:

Կիսնդրեմ նաև ներկայացնել կոթողի վերականգնման համար անհրաժեշտ ֆինանսական հաշվետվությունը:

24.10.2023թ.

«ՀԿԾ» ԻԿ-ի նախագահ՝  
Լուիզա Թոփչյան



Պարոն Հարությունյանը պատասխան գրությունում այդպես էլ չնշեց, թե ո՞ր օրենքի և ներքին ո՞ր փաստաթղթերի հիման վրա են ձևավորվում տեղեկատվություն տրամադրելու ծառայության համար սահմանված վճարները, միայն նշեց արժեքները՝

- մեկ միավոր վկայագրի թվային պատճենը 7200 ՀՀ դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)
  - պահպանման գոտու նախագծի թվային պատճենի արժեքը 9600 ՀՀ դրամ (առկայության դեպքում)
- Ինչպես նաև ասաց, որ Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանքի վերաբերյալ ուսումնասիրություններ չկան, ստացվում է, որ իր ղեկավարած կառույցը, որը լիազորված է նման հետազոտություններ իրականացնելու համար, համապատասխան հետազոտություն չի արել:

Բացի այդ պատասխանից պարզ դարձավ, որ նման աշխատանքների համար ամենամեծ պատվիրատուն ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունն է: Ինչ է հասկացվում այս պատասխանից, որ նախաձեռնությունը պետք է սկսվեր հենց ԿԳՄՍ նախարարությունից, այնինչ ԿԳՄՍ նախարարի տեղակալ Ալֆրեդ Քոչարյանը նշում էր, որ ԿԳՄՍ նախարարության ՀՀ պետական բյուջեի «Հուշարձանների ամրակայում, նորոգում և վերականգնում» միջնաժամկետ ծախսային ծրագիրը ձևավորվում է ըստ «Պատմամշակութային ժառանգության գիտահետազոտական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցների մշտադիտարկման արդյունքներում կազմված հուշարձանների վթարայնության աստիճանի վերաբերյալ ցուցակի, ինչպես նաև նախարարության վարած քաղաքականության և առաջնահերթության համապատասխան:

Այս ամենը պարզապես փակուղի է հիշեցնում:



ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ  
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ  
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ  
«ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹՅԱՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹՅԱՆ  
ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ» ՊՈԱԿ

N 01/418 30 հոկտեմբերի 2023թ.

«Համագործակցային կրթական ծրագրեր» ՀԿ  
ևսխազանի ԼՈՒԻԶԱ ԹՈՓՉՅԱՆԻՆ

Հարգելի տիկին Թովչյան,

մեր կազմակերպության գիտատեղեկատու արխիվում պահվող մեկ միավոր վկայագրի թվային պատճենի արժեքը կազմում է 7200 ՀՀ դրամ (ներառյալ ԱԱՀ), իսկ պահպանական գոտու նախագծի թվային պատճենի արժեքը՝ 9600 ՀՀ դրամ (առկայության դեպքում): Նյութերի պատճենները տրամադրվում են համապատասխան պայմանագրի կերումից և վճարումից հետո:

Ինչ վերաբերում է Ձեր մյուս հարցադրումներին, ապա նշենք, որ յուրաքանչյուր հուշարձանի վերականգնման նախագծի կազմման համար անհրաժեշտ է նախապես իրականացնել մանրամասն ուսումնասիրություն, որը թույլ կտա մասնագիտորեն առանձնանշելու տվյալ հուշարձանի բոլոր խնդիրները, ապա և լուծման ուղղությամբ աշխատանքներ ձեռնարկելու՝ համապատասխան նախահաշվի կազմմամբ: Նշենք, որ հետազոտական նման աշխատանքներին անհրաժեշտության դեպքում կարող են ներգրավվել միաժամանակ տարբեր ոլորտների մասնագետներ (ճարտարապետներ, հնագետներ, երկրաբաններ, կոնստրուկտորներ և այլք):

Ներկայում նման աշխատանքների ամենամեծ պատվիրատուն ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունն է, թեև անհատները նույնպես կարող են հանդես գալ իբրև մեկնեալներ և պետության հետ համատեղ ֆինանսավորել անհրաժեշտ ուսումնասիրությունները կամ վերականգնումները: Կարող ենք վստահեցնել, որ նախարարությունը միայն դրական է տրամադրված այդօրինակ համագործակցությունների հանդեպ:

Ձեզ հետաքրքրող ձիթհանը 19-րդ դարի տեղական նշանակության ուշագրավ օրինակներից է, սակայն ցավոք, առայժմ հիմնավոր ուսումնասիրություններ նշյալ հուշարձանի վերաբերյալ չկան: ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարության համաձայնությամբ՝ գիտահետազոտական մեր կենտրոնը պատրաստ է հաջորդ տարվա մեր պլանային աշխատանքներում ներառել մասնագիտական շրջայն՝ առավել հստակեցնելու անհրաժեշտ քայլերը, սակայն ի սկզբանե պետք է արձանագրել, որ այդ այցը լինելու է ձիթհանի վերաբերյալ առավել թարմ տվյալներ հավաքելն ու անհրաժեշտության դեպքում պետական հաշվառման փաստաթղթերը լրամշակելը:

Միաժամանակ հայտնում ենք, որ ընթացիկ վերականգնվող հուշարձանների, ինչպես նաև հաջորդ տարվա վերականգման աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկություններ կարող եք ստանալ ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունից:

Հարգանքով՝  
Տնօրեն՝

ԽԱՉԻԳ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ



Հ.Ո. 010 526618

Ամփոփելով՝ ինչ ենք տեսնում պետական համապատասխան մարմինների հետ ավելի քան 1 տարի տևած շփումների արդյունքում: Խնդրի լուծման վերաբերյալ մոտիվացիայի համատարած բացակայություն, պատասխանատվությունից խուսափում:

- **ՀՀ վարչապետի աշխատակազմը** հարցը ուղղեց խնդրի լուծման իրավասություն ունեցող նախարարություններին՝ ԿԳՄՍ, ՏԿԵ, Էկոնոմիկայի, այնուհետև պարզապես մոռացավ հետևողական լինել, տեսնելու, թե խնդիրը լուծվում է, թե ոչ,

- **ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը**, որը համար մեկ պատասխանատուն է խնդրի լուծման հարցում, պարզապես կրավորական դիրքորոշում ցուցաբերեց՝ անտեսելով խնդրի լուծման կարևորությունը հատկապես տեղի բնակիչների համար,

- **ՀՀ ՏԿԵ նախարարությունը** խնդրի լուծումը տեսավ տեղական ինքնակառավարման մարմնի՝ Անի համայնքապետարանի իրավասության ներքո, ի դեպ, եթե վերոնշյալ



համայնքապետարանը տեսներ կոթողի վերականգնման կարևորությունը արդեն քայլեր ձեռնարկած կլիներ, այնինչ նույնիսկ գյուղամիջի ճանապարհներն էին գտնվում անմխիթար վիճակում:



- **ՀՀ համապատասխան ՊՈԱԿ-ները** սպասում են ֆինանսավորման իրենց աշխատանքը կատարելու համար, այստեղ հարց է ծագում, մի՞թե ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցները ամեն ամիս պետքյուջեից այս աշխատանքների համար ֆինանսավորում և աշխատավարձ չեն ստանում:

- Խնդրի մասին ներկայացվել է նաև **ՀՀ վարչապետ**՝ Նիկոլ Փաշինյանին, երբ 2023թ. նոյեմբերի 24-ին ուղիղ եթերով կազմակերպվող հարցուպատասխանի շրջանակում ՀՀ քաղաքացիները և սփյուռքի հայրենակիցները տեսահաղորդագրության ձևաչափով կարող էին WhatsApp հավելվածի +374 44 900 800 հեռախոսահամարին, նոյեմբերի 17-ից մինչև նոյեմբերի 23-ը ուղարկել հարցերը վարչապետին:

Թեպետ մեր կողմից ուղարկված հարցը չիրապարակվեց, սակայն վարչապետի կողմից, ուղիղ եթերով, նշվեց, որ բոլոր հարցերը դիտարկվելու են համապատասխան գերատեսչությունների կողմից և դրանց ընթացք է տրվելու, իսկ այդ մասին հարցը բարձրաձայնողը կտեղեկանա WhatsApp-ի միջոցով:

Անցել է ավելի քան 1 ամիս, սակայն համապատասխան ոչ մի գերատեսչությունից կապ չեն հաստատել, չնայած հաշվի առնելով պետական մարմինների՝ խնդրի վերաբերյալ մոտեցումները և դրանց հիման վրա կոնկրետ գործողությունների բացակայությունը, դժվար էլ ավելացնելու բան ունենային:

<https://www.cep-org.am/wp->

[content/uploads/2023/12/406275134\\_7284587351572040\\_4289607977639957346\\_n.mp4](https://www.cep-org.am/wp-content/uploads/2023/12/406275134_7284587351572040_4289607977639957346_n.mp4)

Վերջում անհրաժեշտ է ավելացնել, որ վերականգնելով Ձիթհանքով գյուղի 19-րդ դարի ձիթհանը, ոչ միայն ոչնչացումից կփրկվեր 19-րդ դարին պատկանող աշխարհիկ նշանակության պատմամշակութային կոթողը, այլև գյուղը կարող էր հետաքրքիր վայր դառնալ զբոսաշրջության համար:

Կարելի էր Հայաստանում զարգացնել նոր զբոսաշրջային ուղղություն՝ հյուսիս-արևմտյան ուղղությունը, որը կընդգրկեր Թալին, Դաշտաղեմ, Մաստարա, Ձիթհանքով, Անիպեմզա բնակավայրերը:



Նշենք, որ վերոնշյալ բնակավայրերն իրապես զբոսաշրջային հետաքրքիր վայրեր դառնալու ներուժ ունեն:

### Թալին

Թալինը հաստատվել է հարյուրամյակների ընթացքում և միջին դարերից իր անկախ կյանքը կրել է 2-րդ հազարամյակից:




**Թալինի Կաթողիկոս Եկեղեցի**  
7-րդ դար

### Դաշտաղեմ

Դաշտաղեմը ավերակ հարուստ անկախ կյանք ունեցող քաղաք էր, որը կարող էր ծառայել որպես ռազմա-քաղաքական կենտրոն:



**Dazhtaghet Fortress of Talin** played a vital role as a strategic point at the north of Armenia during the wars between the Armenians and Persians.

### Մաստարա




**Մուլը հովհաննես անկողի (12-րդ դար)**

### Ձիթհանքով

Ձիթհանքովի 19-րդ դարի ձիթհանը՝ աշխարհիկ նշանակության պատմամշակութային կոթող:




### Անիպեմզա

Անիպեմզան հարուստ է ավերակների և թանկարժեք քարե քանդակների հետ, որոնք կարող են ծառայել որպես զբոսաշրջական կենտրոն: